

# NS-wandeling Blauwe Kamer Rhenen

Rhenen (rondwandeling) 15 km



## Inleiding

Wandelnet heeft in samenwerking met de Nederlandse Spoorwegen een serie wandelingen van station naar station samengesteld. NS-wandelingen volgen een deel van een Lange-Afstand-Wandelpad (LAW), Streekpad of andere gemarkeerde route. In dit geval is dat: Maarten van Rossumpad (LAW 4, Den Bosch-Steenwijk, 385 km), Romeinse Limespad (LAW 16, Katwijk-Berg en Dal, 275 km), Trekvogelpad (LAW 2, Bergen aan Zee-Enschede, 380 km), paaltjesroute Blauwe Kamer, Nudepad (Klompepad) en wandelnetwerk Rivierenland ([www.wandeleninrivierenland.nl](http://www.wandeleninrivierenland.nl)).

De route begint en eindigt op station Rhenen en is **15 km** lang. Door de uiterwaarden van de Nederrijn loop je naar natuurgebied de Blauwe Kamer, waar alles draait om water, moeras, vogels, flora en fauna. Groot is het contrast met de ruim 50 meter hoger gelegen Grebbeberg. Je kunt de route tot 10,5 km inkorten of verlengen met een rondje door het centrum van Rhenen (2,5 km extra).

LET OP: het veer Opheusden-Blauwe Kamer vaart niet op 1<sup>e</sup> Kerstdag. Je kunt de route dan niet lopen. Bij hoogwater, meestal in het (vroeg) voorjaar, is de Blauwe Kamer bij hoogwater soms niet toegankelijk; bordjes geven dat ter plekke aan.

Tip: draag waterdicht schoeisel.

Honden zijn aangelijnd toegestaan. In de Blauwe Kamer en op de Grebbeberg zijn honden verboden; voor de Grebbeberg is een alternatief aangegeven op kaart. Veel wandelplezier!

## Heen- en terugreis

Station Rhenen is eindpunt van de lijn naar en van Utrecht; 2x per uur arriveert en vertrekt er een trein. Vanaf bushalte Tuinlaan (nabij station Rhenen) vertrekken bussen richting Utrecht, Tiel en Wageningen. Actuele vertrektijden: [www.ns.nl/reisplanner](http://www.ns.nl/reisplanner).

## OV bij inkorten route

Na 10,5 km kun je de route beëindigen door bij halte Grebbesluis buslijn 44, 45 of 50 te nemen naar Rhenen, Utrecht, Wageningen of Tiel. Of: stap na ruim 11,5 km bij halte Militaire Begraafplaats op een van deze buslijnen. Lijn 44 rijdt 1x per uur. Lijn 45 rijdt ma t/m vr 1x per uur en buslijn 50 2x per uur. Actuele tijden: zie [www.ns.nl/reisplanner](http://www.ns.nl/reisplanner) (ook bustijden).

## Horeca onderweg

- Na 5,5 km, bij veerpont: Restaurant 't Veerhuis, ma t/m vr open vanaf 11 uur, za-zo vanaf 10 uur; [www.veerhuis-opheusden.nl](http://www.veerhuis-opheusden.nl).

- Aan overzijde rivier: Panoramarestaurant De Blaauwe Kamer; dagelijks open vanaf 10 uur (behalve feestdagen); [www.deblaauwekamer.nl](http://www.deblaauwekamer.nl)
- Aan het eind van de route, direct naast het station, nabij viaduct: Restaurant Cunera, ma-di open vanaf 16 uur, wo t/m vr vanaf 11 uur, za-zo vanaf 10 uur; [www.steakhouse-cunera.nl](http://www.steakhouse-cunera.nl)
- Ernaast is een tankstation (Grebbebeweg 5) met shop (zithoek en toilet), dagelijks geopend.
- Centrum Rhenen: diverse gelegenheden.

## Markering van de route

Vanaf station Rhenen volg je de wit-rode markering van het Maarten van Rossumpad en het Romeinse Limespad. In de Blauwe Kamer volg je de paaltjesroute, daarna de rode klompjes van het Nudepad (Klompepad). Vervolgens stap je over op het wit-rode Trekvogelpad. De extra route door het centrum van Rhenen is deels wit-rood en deels ongemarkeerd. Markeringen staan op hekken, verkeersborden en paaltjes. Waar routebeschrijving en markering verschillen, volg je de markering. Tussentijdse veranderingen in het veld worden zo ondervangen. De markeringen van de LAW's worden onderhouden door vrijwilligers van Wandelnet en Nivon. De paaltjesroute in de Blauwe Kamer is in beheer bij het Utrechtse Landschap. Het Klompepad wordt onderhouden door Landschapsbeheer Gelderland.

## Wandelnet

In ons land zijn circa 40 Lange-Afstand-Wandelpaden® (LAW's), in lengte variërend van 80 tot 725 km, beschreven en gemarkeerd. Alle activiteiten op het gebied van LAW's in Nederland worden gecoördineerd door Wandelnet. Naast het ontwikkelen en beheren van LAW's behartigt Wandelnet de belangen van alle recreatieve wandelaars op lokaal, regionaal en landelijk niveau. Alle activiteiten worden ondersteund door ruim 900 vrijwilligers, verspreid door het hele land. Meer weten over de LAW's? [www.wandelnet.nl](http://www.wandelnet.nl).

## Meldpunt Routes

Markering weg? Blokkade op de route? Meld het ons: [www.meldpuntroutes.nl](http://www.meldpuntroutes.nl)


## Routebeschrijving



Verlaat het perron (let op: geen zijuitgangen van het station nemen) en loop rechtdoor via de fietsenstalling. Ga onder het viaduct door en rechtdoor over de parkeerplaats. Aan het

eind van de parkeerplaats via een tegelpad naar beneden. Nagenoeg rechtdoor lopen en via verkeerslichten de weg oversteken richting de brug over de Rijn. Via het fietspad aan de linkerkant de brug oversteken. *(Let op: NS-wandeling Elsterberg start ook in Rhenen, maar gaat links de Zwarteweg op en onder de Rijnbrug door; je loopt juist rechtdoor en gaat de brug over.)*

Aan het eind van de brugleuning neem je het eerste pad linksaf omlaag. Onderaan is kpV87 (de afkorting kp staat voor keuzepunt).

 Ga bij kpV87 \* scherp linksaf en onder de brug door; je bent nu op het wit-rood gemarkeerde Maarten van Rossumpad en het Romeinse Limespad (ze lopen hier gelijk op). Direct na de brug (kpV68) rechtsaf, graspad naar beneden (let op: het pad kan erg glad zijn!). Aan het eind onder de brug door en het pad over de zomerdijk volgen, door de uiterwaarden langs de Nederrijn. Aan het eind, na circa 1,2 km, omhoog via de klaphekken. Je komt uit op een deels verhard pad, een trekkerspoor (Marsdijk) en gaat linksaf (kpF62).

\* **Bij hoogwater** is het pad door de uiterwaarden mogelijk niet begaanbaar; volg de hoogwatervariant.


#### Hoogwatervariant:

Onderaan het voetpad even naar rechts en direct bij kpV87 linksaf, Marsdijk. Bij kpF84 rechtdoor. Waar asfaltweg naar rechts afbuigt, rechtdoor naar deels verhard pad/trekkerspoor. De hoofdroute komt er bij kpF62 weer bij (zie onderbroken lijn op kaart).

#### 1. Romeinse Limes

Het eerste deel van de route volg je onder andere het Romeinse Limespad, een Lange-Afstand-Wandelpad van Katwijk naar Duitsland, dat zo veel mogelijk de grens van het Romeinse Rijk aanhoudt. Die grens ('limes') was niet overal even makkelijk terug te vinden. Maar door opgravingen en archeologisch onderzoek ontstond langzaam een duidelijker beeld van die grens. Een belangrijke bron vormde de 'Peutingerkartaal', een reproductie van een oude Romeinse reiskaart uit de 3de en 4de eeuw na Chr. Met behulp van deze kaart kon worden herleid waar wachttorens, castella (verdedigingswerken) en legerplaatsen stonden.

Verderop passeer je een replica van een Romeinse wachttoren (zie infoblokje 2).

 Pad volgen, gaat verderop over in een asfaltweg. Aan het eind van de weg linksaf, een pad tussen hekken door over een weg van grasbetonstenen (betonsteen met gaten waar gras doorheen groeit). Volg de bochtige weg tot het eind en ga op de asfaltweg, vóór de Romeinse wachttorens, linksaf (kpF61).


#### 2. Romeinse wachttorens

Aan de Rijnbandijk (langs de route) staat een prachtige replica van een Romeinse wachttoren. Vroeger stonden in dit gebied veel van zulke (uitkijk)torens. Zo kon men de vijandelijke legers al van verre zien aankomen en was er voldoende tijd hen tegen te houden. Tijdens weekends is het mogelijk om de houten toren te beklimmen.

#### 3. Grebbelinie

De wachttorens staat bij voormalig hoornwerk 'aan den Spees'. Een hoornwerk is een verdedigingswerk dat werd aangelegd vóór de eigenlijke vesting. Fort aan den Spees – niet meer zichtbaar omdat het onder de grond ligt – werd in 1799 gebouwd als onderdeel van de Grebbelinie. Deze verdedigingslinie maakte het mogelijk om een brede strook land (tussen Spakenburg en Rhenen) zo'n 40 cm onder water te zetten. Zo kon de vijand het achterliggende gebied, de Gelderse vallei, niet bereiken.

Omdat het land vóór de Spees te hoog lag en niet onder water kon worden gezet, moest het hoornwerk het omliggende gebied verdedigen. In 1951 werd de Grebbelinie opgeheven als militair object; een jaar later werd de linie benoemd tot natuureservaat. Kleine zoogdieren, vlinders en (ijs)vogels komen er graag.

 Volg de weg ruim 1 km. Ga vóór plaatsnaambord 'Opheusden' linksaf (Veerweg). Let op: ga niet te vroeg linksaf, de oprit van een huis op; bewoners ervaren namelijk overlast van NS-wandelaars. Steek met de veerpont de Nederrijn over. Het veer vaart dagelijks (NIET op 1<sup>e</sup> Kerstdag!) van 6.30-20 uur, op zon- en feestdagen van 9-19 uur. Kosten 80 ct. p.p.

Aan de overzijde verlaat je de wit-rode markering \*. (\* *Wandelaars met hond let op: lees één tekstblokje verder*). Vóór zonebord '60 km' linksaf langs een slagboom, Natuureservaat de Blauwe Kamer in. Volg nu de paaltjesroute van het Utrechts Landschap. Let op: er lopen wilde konikpaarden en Gallowayrunderen rond. Houd afstand en voer de dieren niet. Is het natuurgebied wegens hoogwater niet begaanbaar? Volg dan de route van wandelaars met hond (zie hieronder bij \*).

\* **Wandelaars met hond** zijn in de Blauwe Kamer niet toegestaan. Loop rechtdoor over de klinkerweg (gaat over in betonweg). Lees verder bij het 3e blokje onder infoblokje 4 (Blauwe Kamer), vanaf: 'De klinkerweg gaat over...'

#### 4. Blauwe Kamer

Omdat het water van de Nederrijn vrij spel heeft in natuurgebied de Blauwe Kamer, is een dynamisch geheel ontstaan van moerassen en graslanden. Planten als rolklaver, boerenwormkruid, distels en klit gedijen er goed. Ook vogels – zo'n 70 verschillende soorten waaronder lepelaar, kwartelkoning en visarend – strijken er graag neer. Je kunt ze spotten vanaf de vogelkijkhut aan de Eendenplas. Deze bereik je via een loopgraaf (een gang in de grond) en een brug. De schoorsteenpijp die je passeert, is een restant van een oude steenfabriek die tussen 1880 en 1975 stenen bakke van rivierklei. De voormalige ringoven waar de pijp middenin staat, is 's winters een ideale verblijfplaats voor vleermuizen. In De Blauwe Kamer, in beheer bij het Utrechts Landschap, bevindt zich een informatiecentrum en een restaurant. [www.utrechtslandschap.nl/blauwe-kamer](http://www.utrechtslandschap.nl/blauwe-kamer)

Na het klaphek het graspad nog 400 m volgen. Ga vóór de slagboom scherp naar rechts. Na weer ongeveer 400 m, houd je op de splitsing rechts aan. Het pad buigt naar links en komt uit bij een uitzichtpunt. (Je kunt desgewenst via de brug naar de vogelkijkhut lopen en weer terug om de route te vervolgen; totaal circa 600 m extra.) Ga bij het uitzichtpunt rechtsaf (deze gaat tijdelijk over in een betonpad). Na circa 50 m, in bocht naar rechts, ga je linksaf, via een klinkerstrook naar beneden; deze gaat over in een onverhard pad. Blijf dit pad met bocht naar rechts volgen (links liggen restanten van de voormalige steenfabriek).

Na de schoorsteenpijp buigt het pad naar links en vervolgens weer naar links om de pijp heen. Vervolg het bochtige pad; zijpaden negeren. Na circa 350 m ga je vóór het water naar rechts; volg het pad met een bocht naar rechts. Het pad gaat uiteindelijk door een tunneltje. Hierna het smalle pad (links de Nederrijn) zoveel mogelijk rechtdoor volgen. Aan het eind via een wandelsluis rechtsaf naar de verharde weg, die Blauwe Kamer heet.

De klinkerweg gaat over in een betonweg; je volgt weer de wit-rode markering. Volg de weg met bocht naar links. Ga circa 20 m vóór de Grebbedijk linksaf, een graspad langs een afrastering (let op: schrikdraad). Bij het talud omhoog en rechtdoor. Hier verlaat je het Maarten van Rossumpad en het Romeinse Limespad (gaan rechtsaf).



*Volg nu de rode klompjes van het Nudepad. Let op: dit Klompenpad kent hier twee varianten, naar rechts én rechtdoor; je loopt hier dus rechtdoor!*

Volg het Klompenpad rechtdoor. Bij het volgende talud (van het Hoornwerk aan de Grebbe) rechtsaf naar de asfaltweg en daar linksaf. Voor de voorrangsweg linksaf, Cuneralaan, parallelweg volgen. (Route afbreken – totaal 10,5 km? Ga hier rechtsaf naar de bushaltes aan de voorrangsweg.) Bij Y-1266/7 \* (nr. aan achterzijde) en fietsknooppunt 32, rechtsaf de weg oversteken. Na de oversteek verlaat je de markering van het Klompenpad.

\* **Wandelaars met hond** gaan bij Y-1266/7 linksaf en volgen de ongemarkeerde route via de Cuneralaan; zie stippelijijn op kaart.



Aan de overzijde, bij Y-1266/8, linksaf. Eerste weg rechtsaf, Cuneraweg. Volg deze weg ruim 400 m (je kunt desgewenst de voetpaden links, rechts en later weer links van de weg volgen). Tegenover de ingang van landgoed Heimerstein linksaf, een asfaltweg op.




Vanaf nu volg je het Trekvogelpad. Ga na circa 50 m rechtdoor, een onverhard pad op. Volg het pad circa 250 m rechtdoor; het gaat licht omhoog. Bij een afsluitboom linksaf, een onverhard pad op. Zijpaden negeren en na een slagboom rechtdoor. Je loopt via de klinkerweg langs Militair Ereveld Grebbeberg.

#### 5. Militaire Ereveld Grebbeberg


Tijdens de inval van de Duitsers in mei 1940 vormde de Grebbeberg – als onderdeel van de Grebbelinie – het toneel van zware gevechten. Ons leger probeerde de Duitsers tegen te houden door het gebied langs de Grebbelinie, ruwweg tussen Betuwe en IJsselmeer, onder water te zetten. Omdat een klein deel bij de Grebbeberg droog bleef, concentreerde de vijand zich juist op die plek. De overmacht bleek te groot; na drie dagen volgde onze capitulatie (13 mei).

De soldaten die tijdens de gevechten op en rondom de Grebbeberg sneuvelden, werden begraven op het Militaire Ereveld op de Grebbeberg. Het waren er meer dan 400. Meer weten over wat er op de Grebbeberg gebeurde tijdens de Slag om de Grebbeberg? Bezoek het informatiecentrum op het Militaire Ereveld (elke dag open van 9-17 uur.)

 Steek de verkeersweg voorzichtig over (rechts is het oorlogsmonument). Na het klaphek rechtdoor en na 30 m linksaf, een zandpad op. Aan einde pad linksaf. Het pad gaat met een bocht naar rechts. Blijf het pad volgen; aan je linkerhand ligt het dal. Na een muur (rechts) buigt het pad naar rechts. Na een wit-rode markering rechts aanhouden, door een kuil. Vóór de afrastering rechts aanhouden, met links het dal. Bij een trap (links) ga je schuin rechtdoor.

## 6. Natuurgebied De Grebbeberg


Hoewel het landschap compleet verschilt, vormen De Grebbeberg en De Blauwe Kamer samen één natuurgebied. De Blauwe Kamer is voedselrijk, ligt laag en is nat, de Grebbeberg is voedselarm, ligt hoog en droog. Voor veel dieren en planten is dat een ideale combinatie. Konikpaarden en Gallowayrunderen zoeken bijvoorbeeld bij hoogwater de beschutting van de berg op. Op de Grebbeberg groeien voornamelijk eikenbomen en typische bosplanten als vingerhoedskruid, salomonszegel en adelaarsvaren. Op de steile helling richting Blauwe Kamer groeit sleedoorn en hazelaar. De Grebbeberg maakt deel uit van het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug.


 Het pad blijven volgen en op een kruising linksaf. Je komt weer bij een trap en gaat deze op (links een mooi uitzichtpunt) en weer af. Ga rechtdoor over een open gedeelte met de Koningstafel.

## 7. Koningstafel

Op de zuidflank van de Grebbeberg staat de ruïne van een voormalige boswachterswoning. De plek biedt mooi uitzicht op de Nederrijn en de Blauwe Kamer, waar je zojuist nog liep. In de 17e eeuw genoot de Boheemse koning Frederik V ook van dit uitzicht. Hij was gevlucht naar Nederland en kwam graag naar deze plek om uit te rusten van zijn jachtpartijen. De koning liet een grote blauwe hardstenen zerk bouwen op zijn favoriete plek en het monument werd al snel 'Koningstafel' genoemd. Toen de hardstenen tafel in 1840 werd vernield, verrees er een boswachterswoning.


Ter hoogte van de Koningstafel bevindt zich ook de vroegmiddeleeuwse Ringwalburcht, die in de top 10 staat van archeologische hoogtoppen in Nederland.

 Op een kruising, vóór de ruïne van een voormalige boswachterswoning, linksaf. Het pad blijven volgen (niet de trap af!). Na ruim 250 m, bij een wit-rode markering op een paaltje, links aanhouden langs een bankje, via de rand van het dal. Het pad buigt vervolgens voor het dal naar rechts. Blijf het sterk slingerende pad volgen en negeer alle zijpaden. Steek, na een bocht naar links, een sterk dalend pad naar links over en loop vervolgens licht omhoog. Na circa 125 m ligt het dal weer links.

 Blijf het pad steeds volgen. Je komt uit op een breed zandpad en gaat rechtdoor. Na 400 m linksaf de trap af (circa 200 treden!). Loop onderaan via een klaphek naar het eind van het pad en ga daar rechtsaf. Het pad ca 700 m volgen met de Nederrijn aan je linkerhand. Halverwege wordt het pad verhard; doorlopen tot viaduct. De hoofdroute gaat vóór het viaduct rechtsaf naar het station; zie 'vervolg hoofdroute'.


Wil je het centrum van Rhenen bezoeken? Verleng dan de route vanaf hier met 2.5 km. Loop naar het viaduct en lees verder bij 'Rondje door centrum'.

## Vervolg hoofdroute

 Ga vóór het viaduct rechtsaf omhoog, Zwarte-weg. Na 150 m linksaf, het fietspad op en direct rechtsaf de weg oversteken bij de verkeerslichten. Aan de overzijde rechtdoor lopen tussen de witte hekken door (via parkeerplaats en fietsenstalling onder het viaduct door) naar het station Rhenen.

## Rondje door centrum (2.5 km extra)

Je volgt het Trekvogelpad langs de Nederrijn en gaat terug door het centrum van Rhenen (ongemarkeerd).

 Loop onder de brug door en ga bij de bank linksaf. Volg het asfaltpad ruim 400 m en neem het eerste asfaltpad rechtsaf. Aan het eind van het pad linksaf. Bij huisnr. 2, aan het eind van de weg, rechtsaf. Hier verlaat je de markering van het Trekvogelpad.

## 8. Cunera van Rhenen

Overall in Rhenen duikt de naam 'Cunera' op: Cunerakerk, Steakhouse Cunera, Het Cunera Gilde (rondleidingen en stadswandelingen). Kringloop

Cunera. Je liep over de Cuneraweg en de Cuneralaan. Wie was deze Cunera van Rhenen?

Veel bedevaartgangers op weg naar Rome werden vroeger overvallen en vermoord. Maar volgens een oude legende werd Cunera gered door een koning uit Rhenen. Hij nam haar mee naar huis en Cunera maakte zich al snel geliefd onder de arme bevolking. Maar de koningin werd jaloers en liet haar vermoorden. Bij haar graf voltrokken zich allerlei wonderen. Of dit het ware verhaal is, wordt betwijfeld. Cunera is in elk geval uitgeroepen tot beschermheilige van Rhenen. Misschien werd ze wel als heilige 'gecreëerd'. Jaarlijks herdenkt de stad de dag waarop Cunera werd verheven tot beschermheilige (12 juni). Op de tweede zaterdag in juni vinden er in de benedenstad tal van feestelijke activiteiten plaats.

Het vervolg is **niet gemarkeerd**:

Ga linksaf over de parkeerplaats, Buiten-omme. Via voetgangerssluis linksaf, klinkerpad (Keldermanspad). Blijf het pad volgen langs de stadsmuur. Op de kruising oversteken naar de Doelenwal. Pad volgen met bocht naar rechts tot vóór de Cunerakerk. Hier linksaf (Kerkplein Zuid). Ga rechtsaf om de kerk heen via de Torenstraat en het Kerkplein (noord). (*Achter de kerk ligt het Stadsmuseum, Markt 20; open di t/m za 10-16 uur, zo-ma gesloten.*)

Aan het eind, na huisnr. 2, linksaf. Loop onder de poort door en ga direct rechtsaf de winkelstraat in. Na huisnr. 40 linksaf de weg oversteken via het zebrapad. Links aanhouden en omhoog lopen naar het Molenpad.

Bij de molen rechtsaf, fietspad. Direct rechtsaf de trap op. Boven bij de molen (bezichtiging alleen op afspraak) rechts aanhouden. Langs de molen lopen en vervolgens rechts het klinkerpad naar beneden volgen. Vóór de Jumbo links aanhouden en direct rechtsaf, Plantsoenstraat.

Op splitsing rechts aanhouden en Plantsoenstraat omlaag blijven volgen tot Herenstraat. Hier oversteken via het zebrapad en aan de overzijde linksaf. Bij de rotonde rechtsaf, Cuneralaan.

Direct links aanhouden via het hoger gelegen fietspad. Aan het eind van het fietspad linksaf en rechts aanhouden, Trambaanweg volgen. De weg maakt een bocht naar links en komt uit op de Parallelweg. Na bord 'Rhenen' rechtsaf en de weg voorzichtig oversteken. Bij de verkeerslichten weer oversteken. Aan de

overzijde, na circa 20 m, fietspad oversteken en linksaf tussen witte hekken door, tegelpad omhoog volgen. Via parkeerplaats en fietsstalling – onder het viaduct door – bereik je na circa 200 m station Rhenen.

### Deel je ervaringen

en schrijf een review:

[www.wandelnet.nl/wandelroute/677/Blauwe-Kamer-Rhenen/review](http://www.wandelnet.nl/wandelroute/677/Blauwe-Kamer-Rhenen/review)

Alle gegevens in deze beschrijving en op de routekaart gelden onder voorbehoud van wijzigingen en eventuele drukfouten. De route en de beschrijving van deze NS-wandeling werden met de grootst mogelijke zorgvuldigheid samengesteld. Wandelnet en NS aanvaarden echter geen verantwoordelijkheid voor schade die wandelaars op enigerlei wijze zouden kunnen ondervinden door gebruik te maken van deze routebeschrijving en/of kaart of door het wandelen van de route. Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, publicatie op internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Wandelnet.

Rev: 09/04/21